

Dómur yvvir de

Tórbjörn Jacobsen

Fáur hevur verið neyvari í lýsingini av lívsins mest umvarðandi fyrbrigdum enn Paulus, serliga tá ið hann skrivar fyrra brævið til menn í Korint. Metódan er klassisk. Tað ræður um at skera inn á bein. Greiðari síggjast mótini. Ymsu sjónarhornini standa upp ímóti hvørðrum, og hann staðfestir, atuttan kærleika eru allar náðigávur og øll offur til onkis. Um eg talaði við tungum manna og eingla, men hevði ikki kærleika, tá var eg ljóm-andi málmur ella klingandi bjølla.

Og um eg hevði profetagávu og kendi øll loyndarmál og átti allan kunnleika, og um eg hevði alla trúgv, so at eg kundi flyta fjøll, men hevði ikki kærleika, tá var eg onki. Kærleikin er langmóðigur, hann er góðviljaður; kærleikin øvundar ikki; kærleikin er ikki stór-orðaður, blæsur seg ikki upp.

Kærleikin tolir alt, trýr øllum, vónar alt og ber alt. Vit skyna í pørtum, og vit profetara í pørtum; men tá ið hitt fullkomna kemur, tá skal tað fáa enda, sum er í pørtum. Tá ið eg var barn, talaði eg eins og barn, hugsaði eg eins og barn, dømdi eg eins og barn; men síðan eg eri vórðin maður, havi eg lagt barnaskapin av. Tí at nú síggja vit í spegili, í gátu; men tá skulu vit síggja andlit til andlits; nú kenni eg í pørtum, men tá skal eg kenna til fulnar, eins og eg eri sjálvur til fulnar kendur.

Men nú verða tey verandi, trúgv, vón og kærleiki, hesi trý, men størstur av teimum er kærleikin. Hetta er leiðin úr vøgguni um gravarmúlan fram í tær himmalsku tjaldbúðir.

Tey mongu, sum gerandis og heilagt hava akað framvið húsunum, dygstuttan fyri Garðar á Glyvrum, hava ivaleyst sæð ein grásprongdan krúll daga undan á svalanum, leitandi eftir allari meg og hvørjum geisla, sum sólin ber okkum. Maðurin, sum so víða hevði farið, var oftari at síggja, eftir at hann fór av arbeiðsmarknaðinum – 83 ára gamal.

Vit brúktu kílamegi fyri at fáa hann at skilja, at hann kanska átti at brúkt tey seinastu árin í meiri friðsemi, kann ætla at hann ongantið skilti hetta, so uppslúktur sum hann var av tí serliga calvinistiska arbeiðsmoralinum, hevði nær sagt arbeiðsøðini, har tað ikki er stikað av ímillum arbeiði og frítið.

Kortini fekk hann fimm góð ár sum pensiónistur, og sum Viderø prestur skrivar í bókini „Frá landi á fyrsta sinni“: „Nú er hann farin – men tað er lívsins gongd – maður er ætlaður at ganga burtur – vær

– Okkara dómur er, at vit áttu ein frágera góðan mann, pápa, verpápa, abba og langabba. Sárt saknaður livir hann enn í okkum, og minnini slókna ongantið – ikki fyrrenn okkara tími er komin, skrivar Tórbjörn Jacobsen um pápa sín

skulum læra at ganga burtur – stórt er lívsins hav og djúpt – tað er hin lívsins torvelda siglingarfrøði at læra – gloymi hetta ikki –,

Joen Jacob Frantz Jacobsen – Jóan Jákup á Langanesi – ella Jóan Jákup hjá Napoléon – sum hann ofta varð róptur her í bygdini, var borin í heim á Glyvrum hin 18. juli 1930. Foreldrin vóru Sofia og Napoléon. Honuttan úr Heiðunum, dóttir Kristinu av Oyrareingjum og Pól Niklóa Danielsen, ið var slektaður úr Nólsoy, og hann sonur Jákup og Biritu, sum bæði vóru av bóndagørðunum í bygdini. Sofia og Napoléon settu seg niður í Langanesgerðinum. Tey fingi 11 børn – átta gentur og tríggjar dreingir – Jóan Jákup var ein teirra, miðlingurin av synunum.

Systir hansara Fía, sum er nakað eldri enn hann og býr í Keyppannahavn, plagar at taka til hvussu væl hann var fyri longu sum smádrongur. Bæði hvat ið viti og kropsevnum viðvíkti, men so leggur hon altíð læandi afturat, at ein skuldi leita ómetaliga leingi fyri at finna ein mann, ið var treiskari og meira tógvin enn miðlingabeiggin. Tey bæði komu nú so sera væl útav tí, og vit hava altíð verið sum húsfólk hjá henni og sálaða manni hennara á ótaldu ferðunum millum lond.

Hann man hava tikist við alt fyrifallandi frá ungum árum av. Verið í torvi, hoyna og á seiðabergi. Velt, bøtt gørn og gingið á fjall. Og so hevur hann sjálvandi spælt sum allir aðrir dreingir, men tað sum

hann oftast tosaði um frá hesum árunum var driftingin eftir sild – á fjørðinum og onkuntíð stimaðu teir inn á Lambavík, tá ið nógv var at fáa. Hugurin til sjógvin kom nú ikki frá fremmandum. Abbi hansara á Langanesi var tiltikin útróðrarmaður, hin abbin var skipari og átti Delphinuna, og pápi hansara var millum kendastu skiparar í landinum í sínari samtið.

Hóast pápin misti tvey skip av krígsávum seinru stríðsárin, sum eisini hevði sínar syrgiligu avleiðingar í grannalagnum, fór hann sín fyrsta túr sum dekkari við snurriváðsbátinum „Sanna“, sum pápi hansara keypti beint eftir stríðsárin. Teir fiskaðu fyri tað nógva í Norðsjónum og hin bulmikli Sigurd Reinert úr Kaldbak fórði hana.

Tá var hann 15 ára gamal. Eftir tað var hann nakrar túrar við gomlu „Columbus“, á Suðurlandinum, tiltikni rokskiparin Jákup Andrias í Kálvhusinum á Glyvrum fórði hana. Morbróður hansara, Debes Danielsen, Debes hjá Pól Niklóa, átti útróðrarbátin „Símun á Torkilsheggi“, honum var hann við nakrar túrar, men 17 ára gamal fær hann kjansum dekkari við trolaranum „Jóannes Patursson“, sum Hans Pauli hjá Mortani í Hvannasundi fórði. Honum var hann við í 48, 49, 50 og 1951. Veturin 1949/50 gekk hann kortini á Føroya Sjómannsskúla, har hann fekk setuskiparaprógv á vári í 1950.

Tá Andreas hjá Mortani í Hvannasundi fór at føra trolaran

„Kallsevní“, ið var ein umbygd korvett, smíðað undir krígunum, sum Pf. Kimbil í Tórshavn átti, ráðfórði hann seg við Hans Paula, bróðurin, um at seta fólk. Túrin fyri hetta hevði Andreas kortini verið skipari ein ísfiskatúr við Bóndanum, sum trolarin eisini varð róptur. Har hevur hann eygleitt og gjørt sær metingar um, hvørjir bestumenn hansara skuldu vera, tá ið hann fór at føra „Kallsevní.“ Hans Pauli og Andreas samdust um, at Dávur hjá Christiani í Bø á Strondum og Jóan Jákup hjá Napoléon á Glyvrum skuldu gerast avikavíst fyrri og annar bestimaður.

Teir mynstraðu á Havnini hin 27. apríl 1951. Tá var pápi mín 20 ára gamal og Dávur 21 ára gamal. Teir báðir gjørdust vinmenn fyri lívið. Harðir og brutalir á skræðuni, ringa navigatørsjúkan, men ofta eru teir bleytir sum smør innvortis og í sálini. Dávur gjørdist seinri ein av kendastu trolaraskiparum í Føroyum. Jóan Jákup var við skyldmanninum Andreasi í 51, 52 og 1953. Mamma hansara og Andreas vóru systkinabørn, slektað undan tveimum børnum hjá gitna bátasmiðinum Jóhan í Garði í Nólsoy.

Ongin í Norðurhøvum stóð bestu føroysku trolarunum kurl hesi árin, og ein eldri íslendingur segði mær einaferð, at skipararnir vóru ein orsøkin, ein onnur var, at hvørki norðmenn ella íslendingar høvdu so markleysa góða manning, sum m.a. Hans Pauli og Andreas høvdu. Teir bardust sum úlvar á skóg fyri at vera

bestir. Sum Jóannes á Mølini tekur til í einari yrking: „Spælið dunkar og dynjar – hurðarnar (lemmarnir) koma dundrandi at borði – bellurin flotnar – aldar dovisliga – upp og niður – sum ein yvirvaksin sjógvurmur. Og sum gamli tók til: „Onkuntíð sovnaðu teir yngri niður í pavarnar, eftir at hava brotið vakt í fleiri samdøgur.“

Í 1953 tekur hann eina rættiliga eksitentiella avgerð, sum kann tykjast margháttlig, serliga í mun til øll árin hann hevði brúkt á trolaradekki sum dekkari og bestimaður. Hann segði mær einaferð, at búskaparligu viðurskiftini í Føroyum vóru blivin so ørkenlandi, serliga í kjarlavrørrinum av at Sjóvinnubankin fór út av ørvarendanum, at tað ráddi um hjá einum ungum manni at víðka sær um møguleikarnar, soleiðis, at arbeiðsmegin kundi brúkast aðrar staðir, enn bara í føroyska fiskiflotanum.

Kann ætla at avgerðin hjá abba hansara, Pól Niklóa Danielsen, at fara niður á Bogø Navigatiónsskúla fyri at fáa hægstu navigatiónsútbúgving, longu í 1882, hevur verið ein árenning, sum hevur gjørt mun. Havi hoyrt fleiri eldri menn siga, sum kendu skiparan, reiðaran, sjómannsskúlalæran og bátasmiðin Pól Niklóa, at abbasonurin á Langanesi líktist honum ómetaliga nógv í flestu lyndisbrøgdum, og ætlast kann, at hin gamli hevur eggjað abbasoninum til. Fyrr var illa.

Eftir átta ár á skipsdekki umborð á føroyskum fiskiskipum, velur hann